

**UCHWAŁA NR I/337/18
RADY MIEJSKIEJ W LUBAWCE**

z dnia 25 stycznia 2018 r.

w sprawie w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Lubawka na lata 2018-2020

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.2017, poz.1875 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.Dz.U.2017, poz.697 ze zm.), **Rada Miejska w Lubawce uchwala, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 stanowiący załącznik do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lubawka.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Lubawce

Wanda Zabiegło

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY LUBAWKA NA LATA 2018 – 2020

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Lubawka na lata 2018-2020 jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jako akt prawny najwyższej wagi, reguluje wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy unormował problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli. Regulacje prawne związane z problematyką rodziny zawarte są także w kodeksach: karnym, cywilnym, postępowania cywilnego i pracy.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Są to między innymi Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Karta Społeczna czy Konwencja o Prawach Dziecka. Stanowią one, że rodzina ma prawo do ochrony ze strony państwa i społeczeństwa a także ochrony prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Rodzina w naszej kulturze jest podstawową komórką społeczeństwa i naturalnym środowiskiem wychowawczym dziecka, która oddziałuje na jego osobowość przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka oraz źródłem zaspokajania jego potrzeb w sferze psychicznej i materialno – bytowej. Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020 jest dalsze tworzenie i wzmacnianie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostało poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Problemy występujące w rodzinie często trudne i złożone, wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna to główne problemy działające destrukcyjnie i dezorganizująco na życie rodzin. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest więc największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Realizacja programu będzie możliwa dzięki utworzeniu systemu wsparcia obejmującego zaangażowania

i współpracę osób, instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, działalności placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających, pomocy ze strony asystenta rodziny, organizowaniu poradnictwa specjalistycznego oraz działalności grup wsparcia.

II. DIAGNOZA

Gminę Lubawka na dzień 31.12.2017 r. zamieszkiwało 10857 mieszkańców. Z pomocy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce na dzień 31.12.2017 r. korzystało 325 rodzin, z czego 60 rodzin to rodziny z dziećmi. W rodzinach wspieranych liczba osób w rodzinie wynosiła 562 osoby, a liczba w rodzinach z dziećmi 250.

Tabela nr 1. Liczba korzystających z pomocy MGOPS w latach 2015 – 2017

	Liczba korzystających z pomocy MGOPS					
	Rodziny ogółem	Rodziny z dziećmi	Procent	Ilość osób w rodzinach	Ilość osób w rodzinach z dziećmi	Procent
2015	348	92	26%	694	382	55%
2016	323	71	22%	587	295	50%
2017	325	60	18%	562	250	44%

Zródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Głównym czynnikiem dysfunkcyjnym w rodzinach z dziećmi jest bezrobocie jednego lub obojga rodziców, w wyniku czego rodzina nie jest wydolna materialnie i staje się zaburzona wychowawczo. W rodzinie pojawiają się konflikty, przemoc domowa, uzależnienia (najczęściej od alkoholu, papierosów), problemy w pełnieniu ról rodzicielskich. Dysfunkcje dyskredytują rodzinę społecznie. Możliwości jakie rodzina posiada nie wystarczają do zabezpieczenia potrzeb członków rodziny ani też do podstawowego i prawidłowego funkcjonowania w środowisku lokalnym. Najczęściej wynika to z niskiego lub braku wykształcenia oraz złych wzorców rodzin pokoleniowych. Rodziny stają się bezradne w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, co wyraża się niedojrzałością emocjonalną, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, dysponowania środkami finansowymi, brakiem komunikacji z własnymi dziećmi, niezdolnością do twórczego wpływu na osobowość dziecka. W tak trudnej sytuacji wskazana jest pomoc państwa. Jest to zadanie priorytetowe. Bez wsparcia specjalistycznego: psychologicznego, terapeutycznego, w formie pracy socjalnej, w formie uczestnictwa członków rodzin w warsztatach odwołujących się do wartości, zasad moralnych, zasad współżycia społecznego, rodzina w sposób dysfunkcyjny realizuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze.

W rodzinach z dziećmi znaczącym czynnikiem dysfunkcyjnym na podstawie danych z MGOPS jest długotrwała choroba. Rodziny nie są w stanie podołać kosztom związanymi z tą trudną sytuacją. W tym zakresie wskazane jest wsparcie tych rodzin działaniem pomocowym ze strony państwa. Pomoc dla tych rodzin musi być kompleksowa.

Na przestrzeni lat 2015 – 2017 zauważa się spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, podobnie rzecz ma się z ilością rodzin posiadających dzieci i korzystających z pomocy społecznej. Zdecydowany wpływ na tę sytuację ma rządowy Program 500+, który wszedł w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r.

III. ANALIZA CELÓW PROGRAMU NA LATA 2015 – 2017

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 -2017 było wzmocnienie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrowały się nie tylko na dziecku ale na

całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostało poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.

Rodziny korzystające ze wsparcia pomocy społecznej to najczęściej osoby bezrobotne, nękanie ubóstwem, doświadczające choroby lub niepełnosprawności. A także rodziny, które wymagają wsparcia z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodziny wielodzietne, niepełne, rodziny i osoby z różnymi problemami – problemem alkoholowym, narkotykowym, trudnością w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Pomoc świadczona jest w systemie okresowym i celowym.

Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS ma tendencję spadkową. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest intensywna praca pracowników z rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej, poprzez prace socjalną, zawieranie kontraktów socjalnych.

Z dniem 1 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Prawo do pomocy państwa mają wszystkie rodziny. Warunkiem uzyskania świadczenia na pierwsze dziecko jest kryterium dochodowe w rodzinie. Dochód na jednego członka rodziny nie może przekroczyć 800 zł oraz 1200 zł w przypadku, kiedy członkiem rodziny jest dziecko posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Na drugie i kolejne dziecko nie trzeba przedstawiać dochodu. Świadczenie wychowawcze znacznie wpłynęło na poprawę sytuacji finansowej rodzin na terenie naszej gminy. Istotnym działaniem jest pomoc w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i ich rodzin poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia czy upowszechnianie zdrowego stylu żywienia. Stąd tak ważna jest pomoc w zakresie dożywiania. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób i dzieci korzystających z programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.

Tabela nr 2. Świadczenia przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

	2015	2016	2017
Liczba osób	256	204	183
w tym liczba dzieci	147	102	81

Zródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest doprowadzenie rodziny do usamodzielnienia się i do życia zgodnie z normami społecznymi. W swojej pracy pracownicy pomocy społecznej wykorzystują różne narzędzia. Jednym z takich narzędzi pracy pracownika socjalnego jest kontrakt socjalny.

Tabela nr 3. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym

Rok	2015	2016	2017
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym	22	23	26
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	22	23	26

Zródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Kontrakt socjalny jest umową zawartą przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Jego celem jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej.

Mimo intensywnego wsparcia ze strony ośrodka pomocy społecznej wiele rodzin nie potrafi funkcjonować zgodnie z normami społecznymi. Działania naprawcze prowadzone przez pomoc społeczną wspólnie z rodzinami nie zawsze przynoszą oczekiwane rezultaty czego efektem jest umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 4. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w danym roku	1	1	5
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej narastająco na koniec danego roku	1	2	7

Zródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

W 2015 r. w pieczy zastępczej zostało umieszczone 1 dziecko. Taka sama sytuacja powtórzyła się w 2016 r. Natomiast w 2017 r. w pieczy zastępczej umieszczono 5 dzieci z 4 rodzin. Niestety jak widać liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej od 2015 r. wzrosła. Pozytywnym elementem był fakt, że w 2017 r. 2 dzieci wróciła do rodziny biologicznej. Wynikało to ze zmiany postawy rodziców i ich powrotu do funkcjonowania zgodnie z zasadami życia społecznego, nie występowało dla dzieci zagrożenie zdrowia i życia, zaniedbanie i zagrożenie demoralizacją. Powrót dzieci do rodzin biologicznych był wynikiem intensywnej współpracy rodziny z pracownikami MGOPS. Niestety są też rodziny, które nie podejmują starań w kierunku powrotu dzieci do domu rodzinnego czego efektem jest skierowanie dzieci do adopcji.

Tabela nr 5. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	16	13	17
Liczba dzieci przebywająca w pieczy zastępczej. Stan na koniec danego roku.	11	12	15
Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach	85292,00 zł	114167,00zł	99480,48

Zródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Różnica między liczbą dzieci przebywających w danym roku w pieczy zastępczej a liczbą dzieci w pieczy zastępczej na koniec danego roku jest wynikiem powrotu dzieci do rodziny biologicznej lub skierowaniem dzieci do adopcji. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej od 2015 r. nieznacznie wzrasta. Na taki stan rzeczy wpływa brak współpracy rodziców z pracownikami pomocy społecznej co nie pozwala dzieciom na powrót do rodzin biologicznych. Takie postępowanie rodziców biologicznych skutkuje także skierowaniem dzieci do adopcji co miało miejsce w 2015 r. W związku z taką sytuacją rosną koszty utrzymania dzieci w pieczy zastępczej. Gmina pokrywa 10% wydatków na utrzymanie dziecka w pieczy zastępczej w pierwszym roku pobytu, 30% w drugim roku pobytu i 50 % w trzecim roku i następnych latach pobytu w pieczy zastępczej. Niestety rodzice, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej nie podejmują pracy zarobkowej co nie pozwala na obciążenie ich za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Na dzień 31.12.2017 r. Gmina Lubawka pokrywa koszty pobytu 15 dzieci w pieczy zastępczej.

Od 2014 r. rodziny wielodzietne mogą korzystać z Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Dzięki Karcie osoby z rodzin wielodzietnych otrzymują m.in. ustawowe zniżki na przejazdy kolejowe, zniżki w opłatach paszportowych oraz darmowe wstępy do parków narodowych. Łącznie od 2014 r. w Gminie Lubawka wydano Kartę Dużej Rodziny 87 rodzinom.

Tabela nr 6. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny na terenie Gminy Lubawka

Rok	2015	2016	2017
Liczba złożonych wniosków	18	17	20
Liczba wydanych kart	70	82	82
Liczba rodzin, którym wydano Karty Dużej Rodziny	17	20	19
Liczba rodziców lub opiekunów, którym wydano Karty Dużej Rodziny	26	27	30
Liczba dzieci, którym wydano Karty Dużej Rodziny	44	55	52

Źródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nałożyła na gminę obowiązek zatrudnienia asystenta rodziny. Praca asystenta rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci.

Tabela nr 7. Wsparcie asystenta rodziny

	2015	2016	2017
Liczba asystentów rodziny	2, w tym jeden zatrudniony na pół etatu	2, w tym jeden zatrudniony na pół etatu	2, w tym jeden zatrudniony na pół etatu
Liczba rodzin pracujących z asystentem	19	17	17
Liczba rodzin pracujących z asystentem, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	4	3	3

Źródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Od lipca 2012 roku rodziny z dziećmi będące w zainteresowaniu MGOPS w Lubawce korzystają z działań asystenta rodziny. Działania asystenta mają pomóc rodzinom funkcjonować prawidłowo na płaszczyznach rodzinnej, materialnej, edukacyjnej, zdrowotnej, zawodowej i społecznej. Działania w zakresie świadczenia pomocy określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2015 r. ośrodek objął pomocą asystenta rodziny 19 rodzin, w 2016 r. 17 rodzin a 2017 roku wsparciem asystenta rodziny objętych było 17 rodzin. Oczekiwany pozytywny rezultat pracy asystenta w rodzinach widoczny jest w działaniach rodziców, którzy współpracują z asystentem i korygują swoje postępowanie, przyjmują sprawdzone zasady prowadzenia wydatków i zabezpieczania potrzeb, podejmują leczenie odwykowe, szukają rozwiązań trudnej sytuacji życiowej i przekazują te wzorce dzieciom. Jednak nie wszystkie rodziny wykazują aktywność i chęć współpracy z asystentem rodziny. Ważnym elementem jest świadomość rodziców w wypełnianiu przez dzieci obowiązku szkolnego.

Niestety na terenie gminy w dalszym ciągu nie funkcjonują rodziny wspierające, które wsparłyby służby społeczne w realizacji Programu. Wskazaniem byłoby przeprowadzenie kampanii uświadamiającej społeczeństwu korzyści płynące z funkcjonowania rodzin wspierających na terenie naszej gminy.

Analiza rodzin wspieranych wskazuje, że najczęstszym powodem powstania sytuacji kryzysowej jest nadużywanie

alkoholu. Nadużywanie alkoholu przez jednego z domowników wywołuje u pozostałych członków rodziny strach, lęk, smutek, napięcie, wstyd, upokorzenie a także gniew. Takie stany prowadzą do rozpadu systemu więzi i oparcia, które powinny istnieć w domu rodzinnym i dawać członkom rodziny poczucie bezpieczeństwa.

Tabela nr 8. Liczba osób, z którymi GKRPA w Lubawce przeprowadziła rozmowy z członkami rodzin z problemem alkoholowym jak również z samymi osobami nadużywającymi alkohol

Lata	Jednostka miary	Rozmowy z członkami rodzin osób uzależnionych	Rozmowy interwencyjne – motywujące z osobami z problemem alkoholowym
2015	liczba osób	39	58
2016	liczba osób	46	61
2017	liczba osób	28	52

Źródło: opracowane na podstawie danych GKRPA w Lubawce

Tabela nr 9. Liczba osób, którym udzielono porad w punkcie konsultacyjno – informacyjnym

Rok	2015	2016	2017
Ofiarom przemocy w rodzinie	15	41	8
Sprawcom przemocy w rodzinie	10	35	12

Źródło: opracowane na podstawie danych GKRPA w Lubawce

Na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W związku z jego działalnością w rodzinach, gdzie wystąpiła przemoc były zakładane Niebieskie Karty. Poniższa tabela przedstawia liczbę założonych Niebieskich Kart w latach 2015 -2017, także z udziałem dzieci.

Tabela nr 10. Liczba założonych Niebieskich Kart

	2015	2016	2017
Liczba wypełnionych Niebieskich Kart	34	33	37
w tym liczba wypełnionych Niebieskich Kart z udziałem dzieci	5	4	2

Źródło: opracowane na podstawie danych MGOPS Lubawka

Na rzecz osób dotkniętych przemocą zamieszkałych w Gminie Lubawka działają: Komisariat Policji, MGOPS, Zawodowa Służba Kuratorska, Sąd, Prokuratura, Pedagogzy Szkolni, Służba Zdrowia. Przedstawiciele tych instytucji są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Grupy Robocze powołane do działania w tej strukturze zawsze reagują i monitorują funkcjonowanie członków rodzin gdzie doszło do zastosowania przemocy w rodzinie. Działania realizowane przez powyższy Zespół ukierunkowane są na przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, ochronę osób jej doświadczających, a także na zmniejszanie negatywnych następstw przemocy w życiu społecznym. W ostatnich latach obserwujemy wzrost zgłoszonych działań przemocowych w rodzinach. Jest to wynikiem bronięcia się przed przemocą i świadomością, że ofiary przemocy otrzymają należytą pomoc. Wpływ na stosowanie przemocy często ma nadużywanie lub uzależnienie od alkoholu. Alkoholizm występujący w rodzinie ma na nią destrukcyjny wpływ. Niestety jak pokazują dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubawce zjawisko uzależnienia od alkoholu ma tendencje wzrostową.

Jednym z najczęstszych powodów wspierania rodzin jest bezrobocie. Jednak od czasu nabycia świadczeń wychowawczych aktywizacja zawodowa wśród rodzin spada. Wiele rodzin poprzez poprawę sytuacji finansowej nie chce podjąć zatrudnienia gdyż może utracić prawo do świadczenia na pierwsze dziecko. Nie zdając sobie sprawy z tego, że brak ciągłości zawodowej prowadzi do wyeliminowania ich z rynku pracy. A w następstwie do korzystania z pomocy społecznej.

Prace na rzecz rodzin na terenie gminy prowadzą także placówki oświatowe, policja czy zakłady opieki zdrowotnej. A od miesiąca marca 2017 r. przy szkołach w Lubawce i Miskowicach działają Placówki Wsparcia Dziennego. Z takiej pomocy wsparcia korzysta 45 dzieci (30 w Lubawce i 15 w Miskowicach). W PWD dzieci mają wsparcie specjalistów – logopedy, psychologa oraz pomoc w zajęciach matematycznych, informatycznych i z języka angielskiego.

W placówkach oświatowych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane i prowadzone są programy profilaktyczne i zajęcia warsztatowe, prowadzona jest pedagogizacja rodziców, organizowane są konkursy plastyczne, spektakle profilaktyczne.

Jedną z form wspierania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców były spotkania z rodzicami, na których pedagodzy wskazywali różne metody pracy z dzieckiem. Informacje te miały pomóc rodzicom w kształtowaniu osobowości dziecka zgodnie z zasadami życia społecznego, rozbudzić w dziecku chęć do uczestnictwa w życiu szkoły, zdobywania wiedzy, poznawania świata, przygotowywania się do życia w społeczeństwie. Informowali także o niepokojących zjawiskach widocznych wśród dzieci i młodzieży, które mogły doprowadzić do komplikacji w procesie wychowawczym.

Stałą współpracę z placówkami oświatowymi prowadzą także funkcjonariusze policji, których działania na rzecz dziecka i rodziny realizowane z pedagogami szkół podstawowych i gimnazjalnych mają na celu rozwiązywanie problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą. W zakresie działań na rzecz rodzin funkcjonariusze podejmują także interwencje w zakresie przemocy w rodzinie.

Natomiast Zakład Opieki Zdrowotnej prowadzi działania pomocowe w zakresie profilaktyki na rzecz dziecka i rodziny, w tym: opieka pielęgniarska w szkołach, badania okresowe i profilaktyczne, pomoc niesiona przez pielęgniarki środowiskowe w przypadku zauważonej przemocy rodzinnej w formie natychmiastowej reakcji polegającej na zawiadomieniu właściwych instytucji.

Jak wynika z powyższych danych rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji czy kuratorów sądowych, instytucji które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo- wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu funkcji. Założeniem Programu jest wspieranie rodziny naturalnej już na etapie gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji kiedy dziecko musi opuścić rodzinę.

ANALIZA SWOT WSPARCIA RODZINY W GMINIE LUBAWKA

<p style="text-align: center;">S (zasoby wewnętrzne – silne strony)</p>	<p style="text-align: center;">W (zasoby wewnętrzne – słabe strony)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonujące w Gminie instytucje z obszaru polityki społecznej: MGOPS, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • wsparcie specjalistyczne – prawne, psychologiczne, terapeutyczne • działania na rzecz społeczności lokalnej (współpraca MGOPS, samorząd, świetlica środowiskowa) • praca instytucji zgodna ze strategiami krajowymi i wojewódzkimi • infrastruktura oświatowa • duży poziom informatyzacji gminy • programy edukacyjne w szkołach • świetlice środowiskowe w sołectwach • Placówki Wsparcia Dziennego (Lubawka, Miszkowice) • poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym • doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników MGOPS odpowiedzialnych za wsparcie rodziny • znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników MGOPS • zapewnienie kadry MGOPS szkoleń • zatrudnienie asystentów rodziny • działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych • otwartość na współpracę • realizacja programów profilaktycznych • realizacja projektów systemowych celem aktywizacji społeczno – zawodowej osób z terenu gminy • budowa nowoczesnych boisk i sal gimnastycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone zasoby lokalowe w gminie • brak złołka • ograniczona ilość mieszkań komunalnych i socjalnych • brak specjalistycznego wsparcia zdrowia psychicznego dzieci • obecność zjawiska wyuczzonej dziedziczonej bezradności rodzin korzystających z pomocy społecznej • duża ilość rodzin, w których występuje problem • bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych • niewystarczająca ilość propozycji spędzania wolnego czasu • niewystarczająca ilość środków wsparcia dziennego • brak dostępu bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego • brak środków na poszerzenie ofert wsparcia rodziny • małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie
<p style="text-align: center;">O (zasoby zewnętrzne - szanse)</p>	<p style="text-align: center;">T (zasoby zewnętrzne - zagrożenia)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny • współpraca z placówkami powiatowymi: PCPR, sąd – kuratorzy, Komenda Powiatowa Policji • wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina • wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców • wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia • możliwość pozyskania środków zewnętrznych • możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi • zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • niespójne i ciągle zmieniające się przepisy prawa • obecność zjawisk tj. atomizacja rodziny, osłabienie więzi rodzinnych, hermetyzacja rodziny, mechanizm odpowiedzialności zbiorowej, przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację dzieci na Państwo i instytucje • brak wsparcia opiekuńczo – wychowawczego dla rodziców, mniejsze szanse rozwojowe dzieci • wzrost kosztów utrzymania rodziny • wypalenie zawodowe pracowników • stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia dziennego dotyczące OPS-u, jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego • zrzućanie na OPS odpowiedzialności za pojawiające się na terenie gminy niepokojące i patologiczne dysfunkcje osób i rodzin • zagrażające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież

IV. ZADANIA PRZYJĘTE DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU SĄ SPÓJNE Z KIERUNKAMI DZIAŁAŃ PRZYJĘTYMI W SZCZEGÓLNOŚCI W NASTĘPUJĄCYCH AKTACH PRAWNYCH:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Lubawka na lata 2014 – 2020,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

V. ZASOBY

Lp.	Nazwa i adres instytucji	Rodzaj działalności
1.	Urząd Miasta Lubawka Pl. Wolności 1	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów dla uczniów, dowóz dzieci do szkoły
2.	MGOPS Lubawka ul. Dworcowa 33	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, aktywizacja społeczno – zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, KDR, przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych, świadczenia wychowawczego
3.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy MGOPS Lubawka	Przeciwdziałanie problemom uzależnienia i nadużywania alkoholu, wsparcie terapeutyczne, grupy wsparcia
4.	Zespół Interdyscyplinarny przy MGOPS Lubawka	Wsparcie dla rodzin doświadczających przemocy i ochrona ofiar przemocy
5.	Placówki oświatowo –wychowawcze z gminy Lubawka	Działalność oświatowo – wychowawcza, organizowanie zajęć poza szkolnych, wsparcie dla rodziców, wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci
6.	Świetlice wiejskie	Organizowanie dzieciom czasu wolnego
7.	Placówki Wsparcia Dziennego	Pomoc w nauce, odrabianie lekcji, udział w konkursach, przygotowywanie posiłków, zajęcia rekreacyjne, artystyczne, wycieczki, wsparcie w sytuacjach trudnych
8.	Komisariat Policji Lubawka	Przeciwdziałanie powstawaniu patologii społecznej, prowadzenie zajęć prewencyjnych z dziećmi i młodzieżą

Zródło: opracowanie własne

VI. ADRESACI

Adresatami Programu są dzieci i rodziny przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

Przewidziana praca z rodziną oraz wszelkie formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację jej zasobów przy wzmocnieniu kompetencji i umiejętności społecznych. Wszelkie działania skierowane są na zabezpieczenie bezpieczeństwa dziecka oraz podniesienie

umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, by zapewnić optymalne warunki prawidłowego rozwoju oraz podnieść jakość życia całej rodziny.

Rodzina wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą, wpływa na „jakość” młodego pokolenia, jego rozwój emocjonalny i intelektualny. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze.

Właściwie funkcjonujące, zdrowe rodziny pozwalają na lepsze funkcjonowanie społeczności lokalnej i dają perspektywę rozwoju i podniesienia standardu życia. Wspieranie i pomoc rodzinie – to jednocześnie wzmocnienie społeczności lokalnej, kształtowanie „kapitału ludzkiego”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju.

VII. CELE PROGRAMU NA LATA 2018 - 2020

CEL GŁÓWNY:

Stworzenie optymalnych warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w działaniach zmierzających do prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cel szczegółowy 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.	
zadania	wskaźniki realizacji działań
1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom z dziećmi będącymi w sytuacji trudnej z różnych instytucji wspierających	- liczba i formy udzielonej pomocy - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą
2) objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci	- liczba dzieci korzystających z posiłków - liczba rodzin korzystających z pomocy Banku Żywności
3) zapewnienie rodzinom z dziećmi wsparcia psychologicznego, pedagoga rodzinnego (osoby dorosłe i dzieci)	- liczba osób dorosłych i dzieci korzystających z tej formy wsparcia
4) zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej	- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach

Cel szczegółowy 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.	
zadania	wskaźniki realizacji działań
1) zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej	- liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta, podziałem na rodziny z dziećmi i rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej
2) organizacja warsztatów i szkoleń dla rodzin dysfunkcyjnych oraz umożliwienie uczestnictwa w warsztatach asystentów rodzinnych	- liczba szkoleń i warsztatów - liczba uczestników
3) zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe - liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy
4) podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji i poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej	- liczba i rodzaj działań - liczba rodzin objętych działaniami - rodzaj grup zawodowych zaangażowanych w działania

5) działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy, w ramach projektu aktywnej integracji	- liczba osób i rodzin objętych projektem - liczba osób objętych kontraktami socjalnym - liczba osób, które ukończyły kursy zawodowe - liczba osób, które podjęły zatrudnienie - liczba osób i rodzin objętych działaniami środowiskowymi
6) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców	- liczba rodzin objętych monitorowaniem
7) umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających	- liczba rodzin wspierających
8) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba	- liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem i procedurami

Skuteczne przeprowadzenie działań wpłynie na polepszenie sytuacji rodziny oraz dzieci, wzmocni poczucie bezpieczeństwa rodziny, umiejętności opiekuńczo – wychowawcze oraz wpłynie na wzrost świadomości na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny. Powyższe działania umożliwią dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrót do rodziny biologicznej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji oraz przeciwdziałają umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Pomoże to stworzyć skuteczny system wsparcia dla rodziny.

VIII. FINANSOWANIE

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Lubawka, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

IX. MONITOROWANIE I EWALUACJA

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Burmistrza Miasta Lubawka w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Lubawce sprawozdań z realizacji Programu, sporządzonych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadania.